

=====

Mededelingen
 Vogelwerkgroep „Nijmegen en omstreken“
 2e jaargang no 1, februari 1976

=====

- Voorzitter: D.
- Secretaris: vac
- Extern secr.: H.

- Penningmeester: H.

- Redactie: Th.

- Waarnemingen: - P.
- Nestkastencomm.: W.
- Verslagen (ter inzage): B.

- Inlichtingen tellingen: D.

Redactioneel:

Voorafgaand aan het uitkomen van deze eerste mededelingen van 1976 is het werk van de nieuwbakken redactiecommissie op gang gekomen. Van nu af behoeft het tot stand komen van de volgende mededelingen geen één of tweemans aangelegenheid meer te zijn. Er zijn natuurlijk de nodige zaken die hun beslag nog moeten krijgen, één hiervan is het typen van de verzamelde copy. Hiervoor hebben we nog geen goede oplossing. Ideeën of aanbiedingen zijn welkom. Door een aantal leden is een schrijven ontvangen vanuit een voorbereidingscommissie om tot een tijdschrift of bulletin te komen, speciaal gewijd aan zaken rond watervogels en steltlopers. Voor degenen die dit niet hebben ontvangen, maar toch geïnteresseerd zijn, ligt de brief met vragenformulier bij B. Engelen ter inzage.

Dan nog een tweede punt dat onze aandacht mag hebben. De "Landelijke Vereniging tot behoud van de Waddenzee" brengt een bulletin uit onder de kop; "Alternatieve landbouw op Terschelling". Het heeft betrekking op een belangrijk deel van Terschelling nl. de ca 1200 ha grote polder, waar vogels wat betreft aantal en soorten zeer talrijk zijn. Deze polder loopt in waarde, om verschillende in het bulletin genoemde redenen, sterk terug.

D.m.v. een alternatief landbouwplan, een eigen Terschellinger zuivelprodukt en vrijwillige bijdragen, hoopt men deze vogelryke polder te behouden. Voor degenen die hier belang in stellen; het bulletin ligt bij B. Engelen, of anders: "Waddehuis" postbus 90 Harlingen.

Mogen we uit de agenda de komende ledenvergadering op donderdag 4 maart nog eens extra in de herinnering brengen, dit i.v.m. de komende voorjaarsactiviteiten.

Onze dank aan degenen die de redactiecommissie behulpzaam waren door het inbrengen van kopy. Gaarne nieuwe bijdragen voor het volgend nummer inzenden aan Th. Hermens, Spechtstraat 1 in Wychen, of bij een van de andere redactieleden: Jos van Dokkum, Evertsenstraat 36 of Ed Grotenhuis, Onyxstraat 29, beiden in Nijmegen.

de redactie

.....

Van het bestuur

Onze vogelwerkgroep groeit nog steeds en dat is verheugend. Hoe meer ~~meer~~ mensen zich gaan interesseren voor vogels, des te beter. Daarnaast is een goed onderling contact tussen de vogelaars belangrijk. Dat voorkomt dat er langs elkaar heen gewerkt wordt. Verder is het voor beginnenden van belang dat ze een steuntje in de rug kunnen krijgen van meer ervaren mensen in de VWG.

Dit zijn enkele redenen om het bestaan van een vogelwerkgroep te rechtvaardigen; maar wil het ook een actieve en levensvatbare vereniging blijven, dan moeten alle leden daaraan meewerken. Dat kan op velerlei manieren en behoeft ook niet teveel tijd te kosten. U kunt bijv uw waarnemingen insturen, of meedoen aan het fenologieonderzoekje. Zeer welkom zou het zijn als U een middag of zo mee wilt komen timmeren aan de nestkasten bij Wim Schurink, dan staat hij er niet alleen voor en om die reden is het niet eens erg belangrijk of U goed timmeren kunt. Ook kunt U opbellen naar H. de Vries of naar D. Visser om eens een door de weekse excursie af te spreken.

Aarzel niet! Mocht U voor dit alles geen tijd vinden, kom dan in elk geval naar de ledenvergadering, omdat er belangrijke besluiten zullen worden genomen, zoals het verkieszen van een definitief bestuur, de aanname van statuten en discussie over wenselijke activiteiten van de vogelwerkgroep. We rekenen op U!

Agenda Algemene Ledenvergadering

op 4 maart a.s., in zaal N4 van de faculteit der Wis- en Natuurkunde (hoofdgebouw), Heyendaalseweg (200m ten Z. van het viaduct) Nijmegen, aanvang 20.00 uur.

1. Opening
2. Verslag over het vorige seizoen
3. Bestuursverkiezing. De voordracht voor het dagelijks bestuur is als volgt:

Voorzitter	: D. Visser
Secretaresse	: mevr E. v/d Leur
2e secretaris	: H. Adriaansz
Penningmeester	: H. de Vries (Cuyk)

Verder in het bestuur als gewone leden:

J. Pieters	(tevens commissaris Wintervoeding)
B. Engelen	(tevens archivaris)
P. Opdam	(waarnemingenredacteur)
W. v/d Zande	(namens de jeugdbonden)

Uitbreiding van het aantal gewone leden is gewenst. OQ?

4. Behandeling en stemming over de statuten
5. Discussie over de vogelwerkgroep
6. Lezing over de ijsvogel, indien er voldoende tijd voor is.

.....

Komende activiteiten

Het winterseizoen zit er alweer bijna op, en daarmee zijn verschillende typische winteractiviteiten geheel (of bijna) verleden tijd. Ervoor in de plaats komen andere, hopelijk zijn er bij waarvoor U belangstelling en tijd hebt. Het motto blijft: 'voor elk wat wils'.

Nog lopende projecten:

1. De nestkastenactie. Die gaat nog steeds door, er zijn al verschillende uilenkasten gemaakt, maar we hebben nog hout en plannen genoeg.

Waar blijven de knutselaars? Heeft U een middag of een avond tijd, help mee! U kunt zich opgeven, óók voor 1 middag, bij Wim Schurink, Marialaan 39, Nijmegen, tel. 080 - 773551. Dit geldt ook voor mensen die niet zo handig zijn met hamer en zaag, laat dat U niet weerhouden: deskundige hulp is voorhanden, zo kunt U nog een gratis timmercursus volgen!

Vergeet ook niet stukken hout, waar nog iets van valt te maken, te verzamelen. Ook restjes grondverf, liefst in de kleuren groen, bruin of zwart, zijn welkom

2. Uilentellingen. Alle bosuilentellingen zijn tot dusver succesvol verlopen, enig idee van de omvang van de populatie hebben we al. Het gebied is echter zo groot, dat we nog verschillende tochten zullen moeten houden.

Meestal worden de tochten in het weekend gehouden ('s avonds). Een andere dag is echter ook mogelijk. Hiervoor kunt U zelf een afspraak maken met één van onderstaande mensen.

Hetzelfde geldt voor de steenuil, voor deze soort moet de eerste tocht nog gehouden worden. Zie hiervoor ook de agenda.

Wilt U een keertje meedoen, dan kunt U zich opgeven bij:

H. de Vries, Cuyk (08850 - 3614)

D. Visser, Molenhoek (08896 - 3336)

mevr. Reynders, Gennep (08851 - 1906)

Deze tochten zijn uitstekend voor beginnenden in de vogelkunde. Uilen zijn zeer interessante dieren, en als je eenmaal de smaak te pakken hebt, dan wordt je vanzelf enthousiast.

Overigens ook in uw eigen omgeving kunt U aan uilen doen: gewoon even opletten. Vooral steenuilen zijn in de maanden februari/maart erg luidruchtig.

Hoort of ziet U een uil (alle soorten) noteer de datum, de preciese plaats en de tijd. Ook gegevens van horen zeggen zijn welkom! Alle informatie over uilen worden in dank aanvaard door Dick Visser.

3. Wilgen knotten. Hiervoor heeft zich nog niemand opgegeven. Dat is zeer jammer, want de knotwilgen zijn in de eerste plaats een sieraad van ons landschap en in de tweede plaats zijn ze uiterst belangrijk voor allerlei holenbroeders: steenuil, bosuil, holenduif, houtduif, gekraagde roodstaart, mezen, winterkoning, ringmus, grauwe vliegenvanger, wilde eend(!) broeden allemaal wel in knotten. Het is voor de vogelstand beslist noodzakelijk dat de knotwilgen gezond blijven. Verdwijnen de knotten dan loopt de broedpopulatie van diverse soorten sterk terug. De steenuil broedt zelfs voor 80% in de knotwilgen. (Rijk van Nijmegen). Ook voor planten zijn knotwilgen belangrijk, tientallen soorten worden groeiend in de kronen van geknotte bomen aangetroffen, zoals vlier, aalbes, kruisbes, bitterzoet, varens, pinksterbloem, enz. Het is eigenlijk best aardig om daar eens een lijstje van te maken!

4. Heeft U uw gegevens over slaaptrek, slaappleatsen en roestplaatsen al doorgegeven? Aan wie, en welke soorten, dat kunt U vinden in de vorige convo.

Nieuwe activiteiten zijn:

1. De vogelcursus, welke op de 26e van start gaat. Dit is speciaal bedoelt voor mensen die pas met vogelen begonnen zijn en moeite hebben met heel gewone soorten, zoals de zang van winterkoning, roodborst en heggemus.

Waarschijnlijk zullen 4 avonden aan het leren kennen van de meest voorkomende soorten gewijd worden. Vooral de zang, maar ook over gewoonten en biotoop zal iets verteld worden. De laatste avond is ook geschikt voor wat meer gevorderden, er zullen dan wat moeilijker soorten behandeld worden, zoals het ver-

schil in zang tussen tuinfluiter en zwartkop, en diverse mezen. Aansluitend zullen in het voorjaar enkele excursies gehouden worden om de theoretische kennis in de praktijk te toetsen, en aan te vullen. Laat U deze kans niet voorbij gaan!
U kunt zich nog steeds opgeven bij mevr. Réynders, Heyense weg 51, tel. 08851 - 1906.

2. Weekeinde naar het Woold bij Winterswijk. (30 april - 2 mei)
Vorig jaar is ook zo'n weekend gehouden, en alle deelnemers waren zeer geestdriftig. De Achterhoek is een nog zeer vogelrijk gebied door de kleinschaligheid van het landschap. Er zijn nog veel heggen en overal bosjes tussen de landerijen. Van de vogels noem ik de Havik, Wespindief, Buizerd, Usvogel, Grote Gele Kwik, Zwarte Roodstaart, Ortolaan, Nachtegaal, Kleine Bonte Specht. Daarnaast kunt U vermoedelijk nog genieten van roofvogeltrek. Er is plaats voor zo'n 20 personen. Erg geschikt voor gezinnen, kleine kinderen geen bezwaar. Er kan gekampeerd worden met de tent, maar ook is er plaats in de boerderij zelf. Koken doen we zelf.

3. Inventarisaties van broedvogels. Hiervoor is wel enige ervaring gewenst, maar voor mensen die hun soorten nog niet zo best uit elkaar kunnen houden bestaat er gelegenheid met oude rotten in het vak mee te gaan. Zodoende kunt U leren, hoe je zo'n inventarisatie nou precies uitvoert.
Opgave bij:

H. de Vries, J. van Cuykstraat 46, Cuyk, (08850 - 3614)
D. Viaser, Meidoornhof 2, Molenhoek, (08896 - 3336)

Gebieden die dit jaar geïnventariseerd zullen worden, zijn:

de Bruuk, staatsnatuurreservaat in het Groesbeekse.
de Vilt, een fraaie oude Maasarm tussen Oeffelt en Beugen in Brabant (enkele kilometers ten W. van Gennepe)
de Heyense bossen en uiterwaarden, ten Z. van Gennepe.
de Ooypolder.

4. Fenologie-onderzoek. Hieraan kan iedereen meedoen. Het gaat hierbij om de aankomstdata van onze zomergasten te noteren, bijv. wanneer U de eerste boerenzwaluw ziet en waar. U kunt hiervoor het aangehechte formulier gebruiken. Stuurt U ze wel in na afloop, ook wanneer U maar van enkele soorten gegevens hebt.

5. Tenslotte is er dan nog de mogelijkheid om iets te doen aan soortonderzoek. Daarvoor kunnen die soorten dienen, waarvoor een oproep tot het inzenden van gegevens geplaatst is, (zie 'gegevens gevraagd'). Ook andere soorten kunnen nader bekeken worden, (zie vorige convo). Zijn er mensen die zelf een bepaalde vogelsoort willen volgen, laten ze dat dan doorgeven, dan kunnen andere leden van onze vogelwerkgroep daar aan meewerken.
Opgave bij:

H. de Vries, J. van Cuykstraat 46, Cuyk, (08850 - 3614)

.....

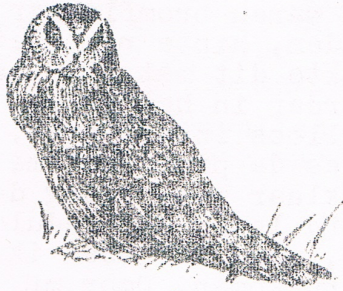
Leesmappen

Binnenkort zullen onder de leden van de vogelwerkgroep enige lees-
mappen worden verspreid. In de leesmappen bevinden zich o.a. uit-
gaven als Limosa, Vogeljaar, Natuur en Landschap, etc. Deze tijds-
schriften zijn door enkele leden beschikbaar gesteld.

Het is de bedoeling dat iedereen zich houdt aan de gegevens op de
rondzendlijst, welke zich in de mappen bevindt.
Zijn er nog leden die lectuur beschikbaar willen stellen? Ook evt.
suggesties op dit gebied zijn van harte welkom bij

B.J. Engelen, Sonatestr.15 Nijmegen, 080-773502

Verslag excursie Flevoland van 30 nov.
1975 (tezamen met de KNNV).

Onderweg naar Harderwijk werd het zicht steeds minder goed, zodat we in Harderwijk, in afwachting van het optrekken van de mist, eerst koffie gingen drinken.

Ondanks het feit dat het zicht niet beter werd, zijn we toch de polder maar ingegaan. Toen de mist echter steeds dichter werd, zijn we op instigatie van

Dick Visser naar het nieuw aangelegde Naarder Bos geweest, waar barmsiizen moesten zitten. Een gedeelte van de groep heeft inderdaad barmsiizen gezien, in handen van ringers dan wel. Verder leverde het Naarder Bos en omgeving o.m. op: groenlingen, vinken, graspiepers, kepen, koolmezen, pimpelmezen, roeken, zwarte kraaien, 24 kleine zwanen, een waarschijnlijke kuifduiker, grote en kleine matelmeeuwen, soorten die we tot dan in de Flevopolder nog niet gezien hadden. Toen het zicht wat minder slecht was, tenminste tijdelijk, ging de excursie zich weer met de Flevopolder bezighouden. Het was opvallend hoe bepaalde soorten vogels zich op specifieke plaatsen concentreerden, zoals slobeenden vlak ten oosten van Harderwijk, tafeleenden en meerkoeten in uitgestrekte troepen langs de dijk van Muiderberg naar Lelystad en ten westen van de dijk van Lelystad naar Enkhuizen (welke dijk, reeds deels berijdbaar, we dankzij door onze excursieleider Henk de Wijs verkregen toestemming op mochten). Heel wat brilduikers zagen we voornamelijk ten oosten van laatstgenoemde dijk, grote zaagbekken veel ten westen van de Houtribsluizen en heel wat bergeenden op de plassen aan het eind van de Knardijk.

Door de hele polder verspreid zaten erg veel fazanten en heel wat blauwe reigers, bonte kraaien en torenvalken. In flinke aantallen waren er ook kuifeenden en wilde eenden. Gesignaleerd werden verder o.m.: smienten, wintertalingen, futen, eidereenden, dodaarzen, groenpootruiters, veldleeuweriken (2), putters (17), een zeer tamme flamingo (op de dijk naar Enkhuizen), 2 velduilen (aan de Knardijk), blauwe kiekendieven (7), buizerden en eindelijk, helemaal op het eind van de dag bij invallende schemering, ganzen; vnl. grauwe, maar zeker ook kolganzen en rietganzen en verder een "heel lichte" gans, vrij zeker een Indische gans.

H. de Vries (Cuyk)

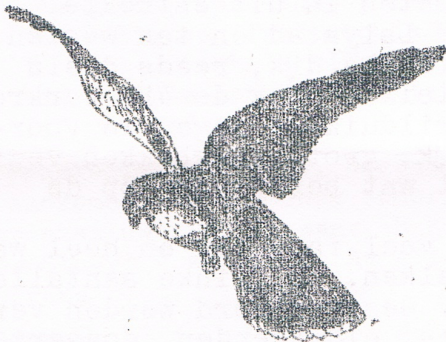
Een diefachtige ekster

Op 11 januari jl., bij de roofvogeltelling ten zuiden van de Maas, heb ik de volgende gebeurtenis meegemaakt. Even ten westen van de buurtschap Ewinkel reed ik in de auto op een onverharde weg bij een kruising met een verharde weg, beide wegen omzoomd door Canadapopulieren en wat doornige struiken, toen twee snel vliegende sperwers mij inhaalden en enkele tientallen meters voor mij neerdoeken. Eén van de twee drukte de ander ruggelings tegen de grond en pakte deze een prooi af, waarna de van zijn prooi beroofde onder protesterend lawaai wegvloog. De overgebleven sperwer ging toen rustig "zijn" prooi plukken en ervan eten, waarbij ik hem rustig kon observeren, misschien wel een kwartier lang.

Ondertussen kwam eerst een zwarte kraai, daarna een ekster in één van de populieren toekijken. Tot er een bromfiets langs kwam, waarop de sperwer wegvloog. Nauwelijks waren bromfietser en sperwer weg, of de ekster kwam naar beneden, hipte rond het restant van de prooi (een kleine vogel), pakte dit met zijn snauvel beet en deponeerde het enkele meters verder in het gras. Daarna pikte hij hier en daar, schijnbaar doelloos in het gras, totdat het tot mij doordrong, dat hij bezig was de prooi rest met dode bladeren te bedekken! Toen hij daarmee klaar was, vloog de ekster weer in een boom. Helaas was korte tijd later mijn geduld uitgeput en begon ik weg te rijden; "helaas", want net toen ik over de kruising reed, zag ik de sperwer terugkomen. Door mij kennelijk opgeschrikt, veranderde de sperwer zijn koers, en ging wat verderop ook in een boom zitten. Ik ben maar weggereden en heb geen poging gedaan om het verdere verloop van deze gebeurtenis gade te slaan; aan valt te nemen dat de sperwer van de prooi niets meer heeft teruggezien.

H. de Vries (Cuyk)

.....

Broedvogelonderzoek 1976

U wordt verzocht van onderstaande soorten broedgevallen door te geven, ten behoeve van het onderzoek dat door de bij de betreffende soorten met name genoemde personen wordt uitgevoerd.

- 1) Torenvalk; B. Loos jr. Minervaplein 5 Utrecht. tel 030-514884. Gegevens over broedgevallen en over torenvalkconcentraties bij lokale muizenplagen.
- 2) Boomklever; A. de Vries, Jachtweg 9 Arnhem. Gegevens over aantal broedparen in bepaalde gebieden, waarvan de naam, oppervlakte en gemeente moet worden opgegeven. Ook opgave van de er voorkomende boomsoorten (volgorde van talrijkheid) en de leeftijd van het bos. Dan over de nestplaats of dit een natuurlijke holte is of een nestkast. Gegevens over het voedselzoeken: welke boomsoorten in broedtijd, welke erbuiten. Ook negatieve gegevens, dus bossen waar de soort niet voorkomt zijn welkom. Een hele lijst dus.
- 3) Klapekster; J.C.P. van Kessel, Evestraat 18 Veldhoven (NB), tel: 040-531211. Gegevens over broedgevallen en overige waarnemingen.
- 4) Grauwe gans; R. Meijer, woonark "Aythya", Rivierdijk 2a, Slie-drecht. tel 01840-5245. Gegevens over broedgevallen, ook negatieve gegevens (dus het ontbreken van de soort in een bepaald gebied) zijn van belang. Verder waarnemingen uit de trek-tijd en winter. Wel steeds een nauwkeurige plaatsbeschrijving!
- 5) Korhoen; L. Hilgers, Jeroen Boschstraat 18, Oisterwijk (NB) enqueteformulieren verkrijgbaar.

6) IJsvogel en 7) Grote gele kwikstaart. Enqueteformulieren zijn verkrijgbaar bij R. Kwak, v. Spaanstraat 16 Nijmegen. Ook beschikt hij over gegevens om kunstmatige nestplaatsen voor de ijsvogel te maken.

NB. Ook broedgevallen van buiten onze regio zijn voor bovengenoemde mensen van belang!

.....

Roofvogels in Nederland: achteruitgang en
herstel.

P. Opdam

Dat de Nederlandse broedvogelstand niet meer is wat hij geweest is, daar zal iedereen het over eens zijn. Vooral de roofvogels hebben geleden in de algemene misère. In de zestiger jaren kwamen er alarmerende berichten uit met name Drente en Zeeland over massale sterfte van roofvogels en uilen. Inderdaad ging deze sterfte gepaard met een forse teruggang in het geconstateerde aantal broedgevallen. Was de stand van de havik kort voor 1960 nog 100 paar, een vijftal jaar later waren er nog enkele tientallen over. Zo ook verging het de buizerd, de sperwer en de kiekendieven. Wespendif, boomvalk en in wat mindere mate de torenvalk handhaafden zich echter goed.

De oorzaak voor de massasterfte resp. de achteruitgang moet gezocht worden in vergiftiging door diverse landbouwbestrijdingsmiddelen (vooral kwikverbindingen, DDT en dieldrin). Deze pesticiden veroorzaakten niet alleen sterfte onder de volwassen vogels, maar waren ook verantwoordelijk voor een reductie in het geboortecijfer, zodat het mes aan twee kanten sneed; er ging meer dood en er kwam minder bij.

Een onaangename eigenschap van de gifstoffen is, dat ze niet biologisch afbreekbaar zijn, maar worden opgeslagen in het lichaam, net zolang tot een dodelijke concentratie is bereikt. Onderzoek dat in Engeland werd gestart en in Nederland spoedig volgde, bracht hoge concentraties pesticiden in dode roofvogels en hun eieren aan het licht. Dit was voor de Nederlandse overheid (en gelukkig niet alleen voor de Nederlandse!) aanleiding verboden op het gebruik van de gewraakte stoffen uit te vaardigen (1969).

Het is verheugend nu te kunnen constateren dat de meeste roofvogels zich sindsdien zeer goed hebben hersteld. Dit geldt vooral voor buizerd en havik, waarvan in 1975 het aantal broedparen op rond de 400 en 100 geschat kan worden. De bruine (400 p.) en de blauwe kiekendief (ruim 100 p.) zijn eveneens sterk toegenomen, maar vooral voor de bruine geldt dat deze toename een tijdelijke zal zijn. Dankzij de bijzonder goede voorwaarden, die deze soort in de Flevopolders aantreft, is hier 3/4 van de broedpopulatie gevestigd en is bovendien het aantal jongen dat uitvliegt uitzonderlijk hoog. Grondroofdieren en kraaiachtigen zijn dan ook afwezig of zeldzaam!

Alleen bij de sperwer bleef het herstel uit. Een verklaring daarvoor moet zijn dat deze soort nog altijd een laag voortplantingscijfer heeft. Er werd een afname van de eischaaldikte geconstateerd t.o.v. eieren van vóór de tweede wereldoorlog (18%), een

hoog percentage gebroken eieren en veel sterfte van embryo's en pas uit het ei gekomen jongen. Hiervoor verantwoordelijk is zeer waarschijnlijk DDE, een afbraakprodukt van DDT, dat in vaak hoge concentraties in de eieren werd aangetroffen. Het gebruik van DDT was nog tot 1975 in boomgaarden toegestaan. Lijsters en spreeuwen zoeken vaak voedsel in deze boomgaarden (afgevalen fruit!) en juist deze soorten zijn de belangrijkste prooien van het sperwerwifje in de wintermaanden. Sinds 1974 valt er ook wat de sperwer betreft enige kentering waar te nemen (betere voortplanting, kleine toename broedparen), zodat we mogen hopen dat ook deze roofvogel zich zal herstellen tot op het oude niveau.

De enige soort die zich niet hersteld heeft, is de grauwe kiekendief. Hiervan zijn nog ongeveer 25 paar bekend. Het is niet bekend welke factoren bij deze soort een rol spelen; mogelijk moeten we die buiten onze grenzen zoeken in het overwinteringsgebied.

Al met al is er reden tot optimisme. Roofvogels hebben bewezen zich snel te kunnen herstellen, mits de oorzaak van de achteruitgang maar wordt opgeheven. Bovendien zijn het de bewakers van onze gezondheid: door hun doen en laten te volgen, kunnen we ook voor ons gevaarlijke stoffen in het milieu tijdig signaleren.

.....

Mutaties ledenlijst (zie 1975 no 3)

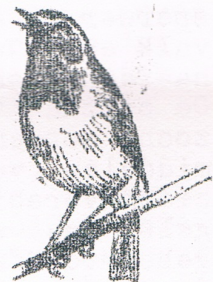
Vertrokken:

J. Meens   prof Bromstr. 84-1   Nijmegen

Nieuwe leden:

P. P. van Laake	Sterreschansweg 23	Nijmegen
R. Kwak	van Spaanstraat 16	Nijmegen
F. Hustings	Sperwerstraat 1	Nijmegen
F. Uyen	Lankforst 27-08	Nijmegen
Th. Wilbers	Korhoenderveld 229	Cuyk
mej A.v.d.Munckhof	Korhoenderveld 229	Cuyk
C. Carrière	Burgh.v/d Berghstr 55	Nijmegen
Huib Salemink	Willem Schiffstr.37	Nijmegen
R. Gorissen	Heilige Stoel -	Wychen

080-230289

Allemaal hartelijk welkom. We hopen dat ieder zijn eigen steen(tje) aan onze werkgroep zal willen bijdragen.

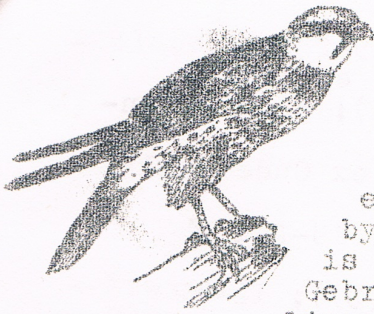
.....

Dit is geen prijsvraag

maar de redactie zou graag zien dat onze leden de hersens eens gingen pijnigen om een naam te bedenken voor dit blaadje. Liefst niet een al te stoere vogel (zoveel noten hebben we niet op onze zang), maar een vogel die karakteristiek is voor onze streek, of nog mooier; 'n vogel met een streeknaam! (leve het dialect). Vol verwachting klopt ons hart .... Suggesties gaarne bij de redactie.

.....

WAARNEMINGEN-2, november 1975 - februari 1976

Gelieve uw waarnemingen in te sturen bij Paul Opdam, liefst niet telefonisch.

Met vermelding van soort, aantal, preciese plaats en datum van waarneming, waarnemer(s). Verder evt. bijzonderheden (kenmerken, gedrag ed). Dit laatste is voor waarnemingen van bijzondere soorten noodzakel.

Gebruikte afkortingen: ww-t staat voor waterwildtel-
ling; BB, B Engelen; C, W vd Coelen; CH, C ten Ham;
dV, H de Vries; DV, D Visser; FH, F Hofman; FR, F Richt
JD, J v Dokkum; JV, J de Vrieze; LL, L vd Leur; PO, P Op
dam; Re, mevr Reynders; RK, R Kwak; TH, Th Hermens; RB, R Bitterli

- Fuut 17-1 193 ex Kaliwaal, Boven-Leeuwen, al ruim een maand aanwezig (ww-t)
- Roodhalsfuut 13-12 4 ex zandgat Bergharen (ww-t); 18-1 2 ex aldaar (ww-t)
- Kuifduiker 17-2 1 ex Loonsche Ham (ww-t)
- Dodaars 14-2 totaal 49 ex geteld 1' Maas tussen Vierlingsbeek en Appeltern, oa 18 ex stuw Grave, 14 ex Loonsche Ham, 6 ex Batenburg (ww-t)
- Geoorde fuut 3-2 1 ex Bizonbaai (op Waal) (LL)
- Roerdomp 20-12 1 ex Circul, Ooy (DV); 28-1 1 ex tuin in Gennep, uitgeput (Re); 3-2 1 ex Groenlanden (WS, DV); idem 1 ex Oude Waal, ook 5-2; 8-2 1 ex Querdamm, Ooy (BE)
- Wilde Zwaan 10-1 16 ex Millingen (C, FR); 17-1 3 ex Ooy, 1 ex Boven-Leeuwen, 1 ex Druten (ww-t); 7-2 22 ex wo 12 juv. Bizonbaai (C, FR, JD); 18-1 2 ex r. N grintgat Weurt (ww-t)
- Kleine zwaan 1-1 13 ex Niftrik (TH); 17-1 43 ex grintgat Weurt (ww-t); 18-1 19 ex Staartjeswaard (ww-t) 29-1 11 ex Paesplas Gennep (Re); 1-2 43 ex Oosterhout (PO)
- Grauwe gans 1-1 39 ex r. NO, Beuningse Veld (TH); 17-1 1 ex Millingerwaard, 5 ex Oude Waal, Ooy (ww-t)
- Kolgans 10-12 14 ex r. ZO Hatert, Nijmegen (PO); 13-12 42 ex r. Z Heumen; 17-1 38 ex Millingerwaard, Ooy (beide ww-t)
- Rietgans 4-12 43 ex Maas-Waalkanaal r. ZW (PO); 15-1 26 ex r. NO Molenhoek (DV); 17-1 6 ex Millingerwaard, 40 ex Heukelom (ww-t); 18-1 7 ex grintgat Weurt r. O; 12-2 220 ex Leuth, Ooy (RK); 3-2 700 ex Persingen (WS, DV); 14-2 50 ex r. NO Mock, 80 ex idem (ww-t); 18-2 50 ex r. O Wylerberg (DV)
- Krakeend 7-2 2 p Bizonbaai (C, JD, FR)
- Smient 8-2 plm. 300 ex Kaliwaal, Ooy (LL, RB)
- Toppereend 7-2 1 ♂ Groot Linden (dV ea)
- Brilduiker 13-12 1 ♂ Plasmolen; 17-1 3 ♂ idem; 6 ♀ Boven-Leeuwen; 18-1 3 ♂ Weurt (ww-t); 1-2 4 ♀ Waal by Dodewaard (PO); 8-2 zeker 8 ex ww. 2 ♂ Bizonbaai (LL, RB)
- Grote zaagbek 10-1 2 ♀ Deestse Waard (CH, JV); 8-2 2 ♂ en 1 ♀ Bizonbaai (LL, RB); 10-2 5 ex Ooy (RK); 17&19-2 1 ♂ en 7 ♀ Plasmolen (ww-t, Re)
- Nonnetje 13-12 1 ex Appeltern (ww-t); 18-1 40 ex Deestse Waard en 12 ex Winssense Waard (ww-t); 1-2 2 ex

- Nonnetje, vervolg Waal bij Dodewaard (PO); 17&19-2 2 p
Plasmolen (ww-t,Re); 10-2 105 ex totaal
Mill. en Kekerdomse Waard (RK); 5 ex Groen-
landen (C,FR,JD)
- Ruigpootbuiszerd 29-1 1 ex Gennep (Re); 8-2 2 ex Oude Waal
(BE), ook gezien door (LL, RB)
- Havik 31-1 1 ex Wyler (Muskens, PO); 15-2 1 ♂
Hatertse Broek (PO)
- Sperwer 1-12 1 ex Broekkant, Malden (DV); 12-12
2 ex Maas-Waalkanaal (PO); 13-12 1 ♀ Affer-
den; 1 ex Maasuitew. Overasselt (ww-t)
15-12 1 ex Maas-Waalkanaal (PO); 17-12 1 ♂
bestoekte buiszerd, Hat. Broek (LL, DV)
20-12 1 ex Leur (TH); 27-12 1 ex De Horst,
Groesbeek (DV); 28-12 1 ♀ Hatert, Nijmegen
(PO); 2-1 2 ex, 16-1 1 ex, 2-2 1 ex Gennep
(Re); 17-1 1 ex Millingerwaard; 2 ex Heyen
(ww-t); 15-2 1 p Dennenkamp, Groesbeek (PO)
- Rode wouw 14-2 1 ex r. N Langehorst, Ottersum (PO)
- Visarend 21-12 1 ex Beun. Veld (TH)
- Blauwe kiekendief 10-1 1 p Langehorst, Ottersum; 25-1 1 ♂
idem (PO); 17-1 1 ♀ Mill.waard (ww-t);
27-1 1 p zandgat, Bergharen (LL), ♀ steeds
aanwezig; 31-1 1 ♀ Wyler (Muskens, PO)
- Slechtvalk 29-1 1 ex Paesplas, Gennep (Re)
- Smelleken 13-12 1 ♂ Heukelom (ww-t); 31-1&13-2 1 ♀
Maas-Waalkanaal (PO)
- Waterral 13-12 1 ex Erpenwaai, Heumen (ww-t); 7-2
1 ex in rioolbuis, dorp Ooy (JD)
- Kievit 7-12 30.000 ex Beun. Veld; 18-1 nog slechts
2 ex 't Broek, Bergharen (CH, DV)
- Goudplevier 7-12 360 ex Beun. Veld (CH, DV)
- Oeverloper 13-12 1 ex Heyen (ww-t); 16-12 1 ex Beun.
Veld (LL, DV); 13-1 1 ex De Horst, Groesbeek
(CH, DV); 16-1 2 ex Beun. Veld (LL, RB);
18-2 1 ex De Horst (DV)
- Bosruiter 10-1 2 ex Kaliwaal, Ooy (W Helmer)
- Tureluur 20-12 3 ex Ewykse Veld (TH)
- Kemphaan 9-12 2 ex De Horst (DV); 10-2 19 ex Kali-
waal, Ooy (RK)
- Houtduif 17-1 6.500 ex 1' Niers by Zeld. Driessen
(ww-t), totaal meer dan 10.000 ex 1' Maas
- Velduil 24-1 jagend ex zandgat, Bergharen (LL)
- Ransuil jan. op 2 roestplaatsen bij Gennep resp.
6 en 2 ex aanwezig (Re); 10-2 7 ex idem by
Ooysche Graaf (RK)
- IJsvogel 25&26-11 1 ex Nwe Wetering, Wychen (TH)
9-12 1 ex Teersche Sluispolder (LL), idem
11-12; 27-12 1 ex De Horst (DV); 13-1 idem
(CH, DV); 17-1 1 ex Boven-Leeuwen (ww-t)
- Waterpieper 9-12 1 ex De Horst (DV); 17-1 2 ex Afferden
(ww-t)
- Witte kwikstaart 22-12 1 ex Molenhoek (DV); 27-12 1 ex De
Horst, Groesbeek (DV)
- Grote gele kwik 9-12 1 ex De Horst (DV); 16-1 1 ex Teersche
Sluispolder (DV); 18-1 1 ex r. N, Weurt (DV)

- Klapekster   7-12 1 ex Afferdense Waarden (CH, DV)
21-12 1 ex boswachtery Groesbeek (PO)
18-1 1 ex Aff. Waard (ww-t); 2-2 1 ex Paes-
plas, Gennep (Re, DV)
- Postvogel   9-11 2 ex Molenhoek (fam. Richter); 28-11 2 ex
Groesbeek; 14-12 plm. 35 ex idem; 21-12 1 ex
idem (alle FH); 24-12 26 ex Malden (DV)
- Kruisbek   20-1 5 ex Groesbeek (FH)
- Keep   15-2 5 ex Nederrijk (PO)
- Goudvink   13-1 110 ex Can. Begraafpl. Groesbeek (CH, DV)
1-2 ev. 30 ex Paesplas, Gennep (Re)
- Appelvink   14-2 30 ex Heukelom (ww-t), gemengd met ringmu
10-1 1 ex r. O, Ewyk (CH, DV); 13-1 2 ex Neder-
ryk (CH, DV); 15-2 1 ex idem (PO); 17-2 2 ex
Mulders Kop, Mook (DV); 18-2 2 ex Jansberg (DV)
- Sijs   13-12 2 ex Maasuterw. Afferden (ww-t)
- Barmsijs   29-1 ev. 1 soms 2 ex tuin Gennep (Re)
- Frater   13-12 50 ex four. in elzenbosje bij Batenburg
- Ringmus   27-1 1 ex Maas-Waalkan. (PO).   (ww-t)
- 7-12 60 en 30 ex Beun. Veld (CH, DV); 29-1 aanv
4 oplopend tot 30 ex op voederplaats, Paesplas
Gennep (Re); 2-2 10 ex Molenhoek (DV)
- 180 ex Heukelom met vinken en kepen (ww-t)

KRAANVOGEL : In de eerste week van **November** vj. zag de heer Adriaansz een groep van zeker 250 kraanvogels naar het zuiden vliegen ter hoogte van De Hanert (Z. van Bergen). Hij schijnt een goed oog voor die beesten te hebben, want een jaar eerder, 18 nov. 1974 zag hij een groep van 46 ex die pal over zijn huis in de Dukenburg vlogen; diezelfde dieren werden trouwens ook waargenomen door R. Bitterling.

Enige aspecten over de vuurgoudhaan/.   J.W. Grotenhuis.

In 1975 inventariseerde C. Sand en ik een gedeelte van het Nederrijk. Bij deze inventarisatie werd ons al gauw duidelijk dat er nogal wat vuurgoudhanen in dit gebied voorkwamen. Daarom hierover wat bijzonderheden, die in onze ogen van belang zijn, omdat het voorkomen van deze soort o.i. onderschat wordt.

Het hoge ijle geluid is onopvallend, maar bij nadere bestudering toch gemakkelijk te herkennen. De broedvogelhandleiding zegt o.m. het volgende: De zingende oo kunnen het best in de vroege ochtenduren en in de namiddag geïnventariseerd worden. Ons is echter gebleken dat de soort vooral in de ochtenduren van 8-11 uur geïnventariseerd kan worden. 's Morgens vroeg bleek de soort gewoon slecht te zingen. Daarbij komen dan nog een hoop andere vogelsoorten, die dan optimaal zingen, zodat de ijle zang moeilijker te horen is. Herhaalde malen is ons dit opgevallen, ook enkele andere mensen kunnen dit onderschrijven.

Ook staat er in de Handleiding vermeld: Zingt graag uit bomen die t.o.v. de omgeving iets hoger zijn. Dit kunnen wij volledig ondersteunen, de soort is wel uiterst moeilijk waar te nemen, het kan wel vijf of tien minuten duren eer men de vogel ontdekt heeft.

Wat de biotoop betreft de volgende opmerkingen: in feite zijn er twee belangrijke biotoopgroepen te onderscheiden:

- 1) daar waar in wat oudere gemengde bossen kleine groepjes of solitaire sparren of douglas staan,
- 2) aan de rand van monocultures van spar en douglas, vooral daar waar loofhoutlanen of loofhoutcomplexen liggen.

De soort komt ook voor in parkachtige gebieden met veel coniferen (bijv kerkhoven), maar deze biotoop kwam op het Nederrijk niet voor. Voor de duidelijkheid ook even de biotoop van de goudhaan, deze soort zit vooral in de monocultures van spar, douglas en ook grove den. Aan de randen van dergelijke monocultures kunnen de soorten dus naast elkaar voorkomen.

Hier wordt steeds gesproken van sparren, in hoofdzaak wordt hier de fijnspar bedoeld, doch ook andere picea-soorten komen in aanmerking. De fijnspar echter komt in verhouding het meest voor. Dit is ook in ZW-Drenthe geconstateerd. Hier broedde 90% in de sparren (*picea.spec.*) en douglas.

Verder is ons gebleken dat de vuurgoudhaan als het even kan wel graag in een oudere opstand broedt, maar dat ook wel genoeg wordt genomen met opstanden in de leeftijd van 15-20 jaar.

Dit is echter alleen door ons op het Nederrijk geconstateerd, waar een grote populatie zit. In het door ons volledig geïnventariseerde gebied zaten nl. 15 paar op zo'n 20 ha. Hiertegenover staan 7 paar goudhanen. Op de rest van het Nederrijk zit minimaal nog een 25 paar en onze (voorzichtige) schatting bedraagt toch zeker 50 paar voor het gehele Nederrijk. Een dergelijk groot aantal was ons tot nog toe niet bekend uit Nijmegen en omgeving.

De avifauna van Nederland (1970) geeft aan: zeer schaarse tot schaarse broedvogel (lees maximaal 250 broedparen). Dit is daarom een landelijk belangrijk gegeven. Ook in andere gebieden zijn de laatste jaren wat grotere populaties bekend geworden (o.a. ZW-Drenthe). Tijdens onze fietstochten naar het Nederrijk werd de soort ook zingend gehoord op de Watermeerwijk en in tuinen met sparren en coniferen langs de Berg en Dalseweg. Het lijkt ons daarom gewenst dat in het komende jaar nog eens extra hierop gelet wordt. Een gebied met een potentieel hoog aantal broedparen lijkt ons ook de St-Jansberg. Het zou de moeite waard zijn dit eens te onderzoeken.

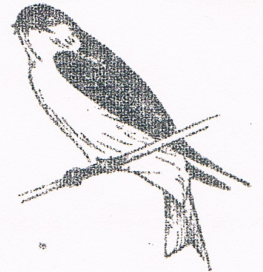
Mocht U reacties op dit artikel hebben dan graag, de soort levert een hoop vogelaars altijd nog moeilijkheden op.

.....

I.v.m. tijdgebrek zal het fenologieformulier pas in de volgende mededelingen geplaatst worden (april). Verm. zal hierin ook de eerste van de artikelen over de trektellingen verschijnen.

NB: hang dit zichtbaar op!

AGENDA Voorjaar

Alle bijeenkomsten beginnen om 8 uur 's avonds, tenzij anders aangekondigd. Ze vinden plaats in zaal N4, hoofdgebouw fac. Wis- en Natuurkunde aan de Heyendaalse Weg in Nijmegen. Dus óók de algemene ledenvergadering van 4 maart as. ! Mocht de zaal niet beschikbaar zijn op één van onze avonden dan zal de vervangende plaats van samenkomst op een bord in de hal (bij de portier) worden aangegeven.

- donderdag 26-2 vogelcursus voor beginnenden, zaal N4 Wiskunde
U kunt zich nog opgeven bij mevr. Reynders,
Heyense weg 51, Gennep tel. 08851-1906
Ook niet-leden hartelyk welkom!
- zaterdag 28-2 Steenuilentelling in de Ooy, olv Dick Visser,
per fiets, vertrek 19.45 vanaf het Holl.-
Duits genaal, vóór aan de Ooypolder.
Deze tocht gaat niet door bij regen of harde
wind.
- zondag 29-2 Bosuiltelling te Hernen, opgave en vertrek bij
Th. Hermens, Spechtstraat 1, Wychen tel 08894-
2425. Alleen bij voldoende belangstelling.
- donderdag 4-3 ALG. LEDENVERGADERING, zaal N4, Wiskunde
Verkiezing van bestuur. Indien tijd genoeg
lezinkje over ijsvogels.
- zaterdag 6-3 Steenuilentelling in het Land van Maas en Waal,
sukses verzekerd, behoudens slecht weer.
Vertrek om 20.00 uur vanaf de Scheepswerf in
Deest (aan de dijk).
- donderdag 11-3 vogelcursus, tweede avond, zie verder 26-2
- zaterdag 13-3 laatste rivierentelling van het seizoen,
opgave bij D. Visser, 08896-3336 op dinsdag-
avond, voor bevestiging of bij verhindering
terugbellen op de avond vóór de telling.
- zondag 14-3 Steenuilentelling in de Ooy, zie 28-2,
vertrek 20.00 uur
- zaterdag 20-3 Steenuilentelling ten Z. van Wychen,
vertrek om 20.00 uur vanaf weg van Wychen
naar Balgoy, bij het Wychens Meer (Z. v Wychen)
- donderdag 25-3 vogelcursus, derde avond, als vorige avonden.
- zondag 28-3 broedvogelinventarisatie in de Bruuk (bij
Reichswald, achter Groesbeck) Vanaf zonsopgang
beperkte deelname, inlichtingen bij D. Visser
(de vrijdag ervoor.
- idem nestkasten maakt, 's middags bij W. Schurink.
- zaterdag 10-4 vogelexcursie voor de cursisten, olv D. Visser
('s morgens, juiste plaats zal op de derde
avond worden afgesproken)
- donderdag 15-4 vierde cursusavond, bedoeld voor beginners en
meer gevorderden. Zelfde plaats en tijd.
- WEEKEND 30-4 t/m 2-5 in het Woold bij Winterswijk. Opgave tot
25-4 bij H. de Vries, Cuyk tel 08850-3614.
kookgerei is aanwezig, ekstra pitten welkom,
kosten: alleen kampeerkosten, eten verzorgen
we zelf. Herhaling van kamp in 1975.